

Nr 3.

Ankom till Riksdagens kansli den 22 februari 1910 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion med förslag till ändrad lydelse af 7 och 9 §§ i lagen om val till Riksdagen.

Närvarande: herrar Staaff, Nyström, Östberg, Fahlbeck, Säve, Uppström, Sjöholm, Berger, Clason, Bellinder, Ekman, Jansson, af Callerholm, Almqvist, Beckman, Ericsson, von Schéele, Berg, H. S. Hallin och Larsson.

I en inom Första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 9, har herr *von Friesen* föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 7 och 9 af Lag om val till Riksdagen.

§ 7.

För rösternas sammanräknande — — — grupp (partigrupp).

(Lika med nu gällande.)

Inom hvarje grupp — — — själfva riksdagsmannavalet.

(Lika med nu gällande.)

Härvid iakttages — — — första i ordningen.

(Lika med nu gällande.)

2:o Vid hvarje följande sammanräkning gäller valsedel såsom hel röst, där icke något af de namn å sedeln, hvilka afse själfva riksdags-

mannavalet, erhållit rum i ordningen. Annan valsedel gäller såsom half röst, där ett af dessa namn erhållit rum i ordningen; såsom tredjedels röst, där två af dessa namn uppförts i ordningen; såsom fjärdedels röst, där tre af dessa namn uppförts i ordningen; och så vidare efter samma grund. För hvarje gång kommer det namn närmast i ordningen, som erhållit högsta rösttalet.

Ifråga om partigrupp iakttages:

1:o) Upptaga — — — samma grunder. (Lika med nu gällande.)

2:o) I den mån — — — tillämpning. (Lika med nu gällande.)

Vid hvarje sammanräkning — — — och så vidare.

(Lika med nu gällande.)

§ 9.

Där någon — — — tilldelats honom. (Lika med nu gällande.)

Vid den nya sammanräkningen tages hänsyn blott till de valsedlar, hvilka upptaga den afgångnes namn för själfva riksdagsmannavalet. Hvarje valsedel gäller såsom hel röst, och röstvärdet skall tillgodoräknas alla förut ej valda, hvilkas namn förekomma å sedeln.

Den, som — — — ställe. (Lika med nu gällande.)

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet delar motionärens mening, att en ändring af ifrågavarande paragrafer, till afhjälpan af den af motionären påpekade brist i deras affattning, är erforderlig; och i fråga om 7 § har utskottet intet att erinra mot den af motionären föreslagna lydelsen.

Beträffande åter 9 § synes den af motionären föreslagna formuleringen icke vara för alla fall fullt tillfredsställande, i det att uttrycket »den afgångnes», särskildt då hänvisning från 14 § förekommer, lämnar rum för den felaktiga tolkningen, att därmed i det fall, att fråga är om efterträdare åt riksdagsman, som själf efterträdt afgången riksdagsman, skulle afses den *senast afgångne*.

I själfva verket gifver den nuvarande affattningen af paragrafen anledning till enahanda tolkning.

Gifvetvis afses emellertid, att de valsedlar, hvilka upptagit den *ursprungligen valdes* namn för själfva riksdagsmannavalet, skola vara

bestämmande icke blott vid sammanräkning efter dennes afgång utan äfven vid den upprepade sammanräkning, som måste företagas, därest jämväl den i andra hand utsedde afsäger sig riksdagsmannaupdraget, liksom ock vid de sammanräkningar, som af enahanda anledningar ytterligare kunna förekomma.

Att valresultatet med berörda felaktiga tolkning i många fall skulle blifva ett annat än med den afsedda tolkningen, är uppenbart. Å ena sidan skulle nämligen hänsyn komma att tagas till valsedlar, som ej bort medräknas, och å den andra skulle valsedlar, som bort medräknas, ej komma i betraktande.

Utskottet har därför, till tryggande af en riktig tolkning af 9 §, företagit en omredigering af den af motionären föreslagna lydelsen af den samma.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med anledning af förevarande motion, för sin del antaga följande ändrade lydelse af 7 och 9 §§ i lagen om val till Riksdagen den 26 maj 1909:

(Nuvarande lydelse)

7 §.

För rösternas sammanräknande skola valsedlarna ordnas i grupper. Valsedlar utan partibeteckning utgöra tillsammans en grupp (den fria gruppen). Valsedlar med partibeteckning ordnas så, att sedlar med samma beteckning bilda en grupp (partigrupp).

Inom hvarje grupp skall, till den utsträckning, som för utseendet af stadgadt antal riksdagsmän är nödig, genom särskilda sammanräkningar bestämmas ordning mellan de namn å gruppens valsedlar, hvilka,

(Föreslagen lydelse)

7 §.

För rösternas sammanräknande skola valsedlarna ordnas i grupper. Valsedlar utan partibeteckning utgöra tillsammans en grupp (den fria gruppen). Valsedlar med partibeteckning ordnas så, att sedlar med samma beteckning bilda en grupp (partigrupp).

Inom hvarje grupp skall, till den utsträckning, som för utseendet af stadgadt antal riksdagsmän är nödig, genom särskilda sammanräkningar bestämmas ordning mellan de namn å gruppens valsedlar, hvilka,

(Nuvarande lydelse)

enligt hvad i 3 § sägs, afse själfva riksdagsmannavalet.

Härvid iakttages i fråga om den fria gruppen:

1:o) Vid första sammanräkningen gäller hvarje valsedel såsom hel röst. Det namn, som fått högsta rösttalet, blifver det första i ordningen.

2:o) Vid hvarje följande sammanräkning gäller *valsedel, hvars röstvärde icke tillgodoräknats något namn, som erhållit rum i ordningen, såsom hel röst*. Annan valsedel gäller såsom half röst, där ett af *de namn, hvilka röstvärdet tillgodoräknats*, erhållit rum i ordningen; såsom tredjedels röst, där två af *namnen* uppförts i ordningen; såsom fjärdedels röst, där tre af *namnen* uppförts i ordningen; och så vidare efter samma grund. För hvarje gång kommer det namn närmast i ordningen, som erhållit högsta rösttalet.

I fråga om partigrupp iakttages:

1:o) Upptaga valsedlar till antal af mer än hälften af hela antalet valsedlar inom gruppen (gruppens rösttal) samma första namn, blifver detta namn det första i ordningen; upptaga valsedlar, som hafva samma första namn och utgöra mer än två tredjedelar af gruppens rösttal, jämväl samma andra namn, blifver detta namn det andra i ordningen; upptaga valsedlar, som hafva samma första och samma andra namn samt utgöra mer än tre fjärde-

(Föreslagen lydelse)

enligt hvad i 3 § sägs, afse själfva riksdagsmannavalet.

Härvid iakttages i fråga om den fria gruppen:

1:o) Vid första sammanräkningen gäller hvarje valsedel såsom hel röst. Det namn, som fått högsta rösttalet, blifver det första i ordningen.

2:o) Vid hvarje följande sammanräkning gäller *valsedel såsom hel röst, där icke något af de namn å sedeln, hvilka afse själfva riksdagsmannavalet, erhållit rum i ordningen*. Annan valsedel gäller såsom half röst, där ett af *dessa namn* erhållit rum i ordningen; såsom tredjedels röst, där två af *dessa namn* uppförts i ordningen; såsom fjärdedels röst, där tre af *dessa namn* uppförts i ordningen; och så vidare efter samma grund. För hvarje gång kommer det namn närmast i ordningen, som erhållit högsta rösttalet.

I fråga om partigrupp iakttages:

1:o) Upptaga valsedlar till antal af mer än hälften af hela antalet valsedlar inom gruppen (gruppens rösttal) samma första namn, blifver detta namn det första i ordningen; upptaga valsedlar, som hafva samma första namn och utgöra mer än två tredjedelar af gruppens rösttal, jämväl samma andra namn, blifver detta namn det andra i ordningen; upptaga valsedlar, som hafva samma första och samma andra namn samt utgöra mer än tre fjärdedelar af

(Nuvarande lydelse)

delar af gruppens rösttal, jämväl samma tredje namn, blifver detta namn det tredje i ordningen; och så vidare efter samma grunder.

2:o) I den mån ordningen inom gruppen icke kan genom sammanräkningar enligt nyss angifna grunder bestämmas, skall hvad här ofvan är i fråga om den fria gruppen stadgadt äga motsvarande tillämpning.

Vid hvarje sammanräkning skola föras anteckningar, utvisande, där de i fråga om den fria gruppen stadgade grunder tillämpats, röstvärdet för de olika valsedlarna samt det rösttal, som för hvarje namn uträknats, men eljest antalet af de valsedlar, som upptaga samma första namn eller samma första och andra namn, och så vidare.

9 §.

Där någon, som blifvit vald till riksdagsman, vid valtillfället afsäger sig uppdraget, skall valförrättaren genast företaga ny röstsammanräkning inom den valsedelgrupp, för hvilken den afgangne blifvit vald. Blef den afgangne vald för flera grupper, skall sammanräkningen ske inom den grupp, från hvilken plats först tilldelats honom.

Vid den nya sammanräkningen tages hänsyn blott till de valsedlar, *hvilkas röstvärden tillgodoräknats den afgangne*. Hvarje valsedel gäller såsom hel röst, och röstvärdet skall

(Föreslagen lydelse)

gruppens rösttal, jämväl samma tredje namn, blifver detta namn det tredje i ordningen; och så vidare efter samma grunder.

2:o) I den mån ordningen inom gruppen icke kan genom sammanräkningar enligt nyss angifna grunder bestämmas, skall hvad här ofvan är i fråga om den fria gruppen stadgadt äga motsvarande tillämpning.

Vid hvarje sammanräkning skola föras anteckningar, utvisande, där de i fråga om den fria gruppen stadgade grunder tillämpats, röstvärdet för de olika valsedlarna samt det rösttal, som för hvarje namn uträknats, men eljest antalet af de valsedlar, som upptaga samma första namn eller samma första och andra namn, och så vidare.

9 §.

Där någon, som blifvit vald till riksdagsman, vid valtillfället afsäger sig uppdraget, skall valförrättaren genast företaga ny röstsammanräkning inom den valsedelgrupp, för hvilken den afgangne blifvit vald. Blef den afgangne vald för flera grupper, skall sammanräkningen ske inom den grupp, från hvilken plats först tilldelats honom.

Vid den nya sammanräkningen tages hänsyn blott till de valsedlar, *hvilka upptaga den afgangnes namn för själfva riksdagsmannavalet*. Hvarje valsedel gäller såsom hel röst, och

(Nuvarande lydelse)

tillgodoräknas alla förut ej valda, hvilkas namn förekomma å sedeln.

Den, som erhållit högsta rösttalet, är vald i den afgångnes ställe.

(Förelagen lydelse)

röstvärdet skall tillgodoräknas alla förut ej valda, hvilkas namn förekomma å sedeln.

Den, som erhållit högsta rösttalet, är vald i den afgångnes ställe.

Skulle jämväl sålunda utsedd riksdagsman vid valtillfället afsäga sig uppdraget, förfares på enahanda sätt; och skall vid den nya röstsammanräkningen såsom förut hänsyn tagas blott till de valsedlar, hvilka upptaga den först afgångnes namn för själfva riksdagsmannavalet.

Stockholm den 18 februari 1910.

På utskottets vägnar:

KARL STAAFF.
